

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 24. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évi négyre 3 ft. o. é.

Hirdetési ár: 5 hásabos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelte.

A „nyitlteri” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

## Előfizetési díj

a

## K. KÖZLÖNY

1865-dik évi folyamára.

Egészévre . . . 12 forint.

Félévre . . . 6 „

Évnyegyedre . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

## A kolozsvári lóversenyek s kopászatok.

II.

(B.) Tegyük tehát magunk is a mit lehet a kolozsvári lóversenyek érdekében. Járuljanak főleg a lótenyésztő gazdák az eddig is honfi áldozatból fenállott erdélyi díj-s vadász-verseny fenntartásához, biztosítsák azt az illetők újból 6 évre.

A lovaregylet kétségen kívül köröztetni fog íveket a nevezett két díjnak hat évre leendő biztosítására, miután az aláírások 1864-ben lejárta; szabad legyen hinnünk, hogy kísérlete nem lesz sikeretlen. Adjon mindenki a mi telik, sok krból lesz a forint, több forintból egy díj.

Hogy mennél több díjakat biztosítsunk magunk erején, azért is szükséges, mert ezáltal lehet tetteleg bebizonyítani azt, hogy a közvélemény a kolozsvári lóversenyek fenntartását óhajtja s a lótenyésztés érdekében szükségesnek tartja, s ez okvetetlen befolyással lesz a kormányra, hogy az a lovaregylet által felterjesztett óhajtatásoknak eleget tegyen.

Hölgyeink mindig járultak egy tiszteletdíjjal a lóversenyek emeléséhez s ez bizonyosan 1865-ben sem fog elmaradni; vigasz verseny volt ez, mintegy jelöl annak, hogy a hölgyek egyedüli vigasztalóink.

Ez azon díj, mely nem mindig a ló-tulajdonosnak okoz legtöbb örömet, s meg vagyunk győződve, hogy gyakran a fiatal ur lovas szíve jobban dobog a midőn mint nyertes halad el a nőkkel telt néző alvány előtt, mint a ló-tulajdonosé.

Elejétől fogva táplált a remény, hogy miután minden város, a hol versenyek vannak, tűzött ki egy-egy díjt, Kolozsvár sem fog elmaradni. Hiszen lóverseny, kiállítások, vásárok leginkább a városi polgároknak hasznalhajtók s az egész város tekintélye emelésére szolgálnak. Ha a város pénztára nem bírja meg e kiadást, nem hisszük, hogy Kolozsvár lelkes polgárai legalább egy 100 aranyos díjt össze ne tudnának magok közt csinálni, s meg vagyunk győződve, hogy az 1865-ik verseny-programban olvasni fogjuk egyik szám alatt „Kolozsvári polgárok díja.”

III. Természetes, hogy a lovaregylet valamint eddig, úgy ezután is pénzereje legnagyobb részét a lóversenyek emelésére s díjak kifizetésére fogja fordítani. Tavaly egy 100 aranyos díjat, a paripa- és fogat-versenydíjakat fedezte. Ez évben ha kormány a fogat-verseny-díjakat fedezné, a paripaversenyt oly összegre emelhetné, hogy az idomítást megérdemelve, de ha a kormány a fogatverseny-díjakat nem fedezi, nézetünk szerint kár volna e jó sikerrel kezdett versenyt elejteni.

Kétségen kívül mindenki örömmel tapasztalta, hogy minden évben jobban növelt fiatal lovakat mutattak be lótenyésztő gazdáink a közönség előtt; de valósággal látható eredményt csak akkor várhatunk lóversenyeinktől, ha a mint fenebb már érintők több s nagyobb díjak lesznek több évekre biztosítva, csak akkor remélhető, hogy a versenyzők is évről évre szaporodnak, csak akkor remélhető, hogy a fenálló szamosfalvi idomító intézet végképp alakul, s lehet még más magános idomárok is vállalkoznak; mert sok díj nélkül nincs sok ló, kevés lóval nem élhet meg idomár s idomár nélkül nincs verseny.

Még egy pár szót a kolozsvári kopászatokról.

Az emberek legnagyobb része ezt csupa kedvtelésnek tekintti, s ez nézetünk szerint helytelen felfogás.

Mi azt hisszük, hogy ez egy czélszerű eszköz fiatalságunknak a lovaglásban othonosítására s lovainknak kipróbálására.

A lelki művelődés háttérbe szorítása nélkül, a lélek művelésével párhuzamban fejteni a phisikai erőt, ügyességet, kétségen kívül feladata egy helyes növelésnek.

Egy jó vívó függetlenebbnek érzi magát a társaságban, s éppen ezért nem oly féltékeny tekintélyére; egy bátor lovas rendszerint különben sem félénk. Egy jó uszó könnyen feltalálja magát a vízben stb. megannyi tulajdonok, melyeknek gyakran hasznát vehetjük az életben.

Fiainknak alig van módjuk ez idő szerint magokat a lovaglásban, főleg az akadályokkal összekötött lovaglásban, más uton gyakorolni, mint a kopászatokon.

De szükséges csekély belátásunk szerint a kolozsvári kopászatok fenntartása a lótenyésztés érdekében is, mert ez is egy czélszerű próbára, s miután olcsóbb az idomításnál, többen próbálhatják ki ez uton lovaikat. Sőt bizonyos tekintetben a kopászatok utján ló kipróbálás előnyösebbnek is mutatkozik, a mennyiben, mint már említők, kevesebbe kerül, a lónak ugyanazon napon több s hasznosabb futamat kell kiállni és pedig a kolozsvári hegyes-völgyes kopász helyeken, s végre ugyanazon ló egy héten többször is megy.

Talán nem szükség említenünk, hogy miután a kopászatra több ló kell s ez a lótenyésztők istállójából kerül ki, ezekre nézve e részben is hasznos.

Mi megvagyunk győződve, hogy a lótenyésztők s a lovaglás kedvellő ifjuság közt fognak akadni, kik tekintetbe véve, hogy a csak drágán előállítható kopófalka már megvan, s hogy az idomító intézettel összekapcsolva a kopászatok fenntartása nem kerül szerfelett sokba, a kolozsvári kopászatokat fenn fogják tartani.

Csak előre! ne csüggedjünk el.

Egyik a tehetősebb fiatalok közül, kinek hazunnan lovai vannak, elvállalja a falka vezetését, s azt betanulja. A bármi oknál fogva nem lovas lótenyésztő lovat kölcsönöz egy kevésbé tehető ifju lovasnak, s ez uton próbálja, s talán adja el lovát. A tehetősebb fiatalok egy háts lóra tesznek szert, ezzel lehet egyik héten egyszer, a másikon kétszer kopászni. A még tehetősebb két lovat állít, s ezzel az egész idején alatt ott lehet minden kopászatban, ha othon jól gonddozza lovát. A mely ifju négyes fogatot tart ezután két loval utazik s egy háts lóval kopászik. Végre sok oly nemű multságok vannak, melyektől pár forintot bátran el lehetne vonni, s a kopászatra fordítani.

Valósággal arra, hogy minden szegénységünk dacára, a kolozsvári versenyeket s kopászatokat fentartsuk, nem szükség egyéb, mint hogy érdekeinket helyes szempontból fogva fel, az egyesülési szellemet magunk közt teljesen kifejtve, a mit eddig néhányan tettek ez érdekében, azt tegyék ezután többen, hogy egyre kevesebb áldozat jusson.

## A mit ad jobb kezéd, vegye vissza bal kezéd.

Kolozsvár, febr. 19.

(D) Az erdélyi bir. tanácsosok is megtanulhaták, hogy a vásárosok nyájas arcát s barátságos igéretit ne vegyék szent irásnak, s a ki jól akar oldani, annak az eszélyesség azt parancsolja, hogy annak idejében jól is kössen.

Az erd. bir. tanácsosok, hogy a nagy önfeláldozásért kapott nagy igéretéből valamit hozzanak haza annak a népnek, mely a választás által sorsát rájuk bízta, arra törekedtek, hogy a nép főadójából, mint a mely az örökös tartományok népét nem is terheli, 400,000 forintnyi összeget engedjen el a kormányzás. A pénzügyminiszter ur erre annál később volt, mert a mint maga bevallotta, ezen összeget úgy sem lehetett már Erdély elszegényedett népén fölvenni.

Hanem a birodalmi tanács tagjai mihelyt pénzt kértek tőlük, elveszték azon régi nyájasságot, melyet akkor mutattak volt, midőn az új reichsrathok tiszteletére oly hirhedett lakomát rendeztek, s az erd. birodalmi tan. a kormány statáinak és koldulóknak nevezték.

Végre csakugyan győzött Plener ur argumentuma, mert a honnan nem lehet, onnan az Isten sem vehet, s a nép adójából feje után néhány 10 kros elengedett.

A mit azonban a reichsrath egyik kezével megadott, a másikkal mindjárt elvette; s már a február 15-ki ülésben Erdély költségvetése forogván szóban, abból éppen 400,000 forintot töröltek ki, azt mondván, hogy Erdély fizesse meg ugyan a birodalomnak 15 millióra menő adóját, de maga elégedjék meg, abból három millió hatvanháromezer forinttal, mert a birodalomnak kell a pénz, hogy a bécsi „Lloyd” társulatot subventionálja, s az austriai örökös tartományok sűrű vasuthálózatának hat percentes kamatját garantírozza stb.

Ha Erdély háztartásában szükség van 400,000 forintra, fizesse ki Erdély maga, vessen a népre új adót, mert, ha Erdélyt mindig segítyezik, akkor elröstit, azt mondja Skene ur.

Valóban csoda, hogy azon nagy segítyezések sulya alatt, melyeket Erdély Skene urtól kapott, még le nem roskadánk!

Egyébiránt Skene urnak sok igaza van, gondoskodjunk mi magunkról; ezt igen örömet elfogadnók, s akkor nem volna szükség, hogy a reichsrathnál kunyoráljunk. Mi egy millió forintnyival tudtuk vinni Erdély háztartását, a mi most az osztrák közigazgatás s igazságszolgáltatás folytán három s fél millióba került. Ha a mint Brestl ur mondja, a közigazgatás s törvénykezés tartományi ügyek, miután nem restitult a kormány országunk jogszertű törvénykezését s közigazgatását, a mely olcsóbb volt az országra, s olcsóbb a pörlekedőkre nézve is?

Ha bizonyos előzményt reánk sujtottak, töljék el annak következményeit.

Igaz, hogy a birodalom pénzügyén látszott a közösség színezete; minden tartomány nem arról gondolkodott, hogy takarékoskodjék, hanem hogy a közösből minél nagyobb részt vegyen. Erdélyben e részben a szász föld leginkább kitett magáért, ő kicsiny területére éppen akkora törvényszéket állított a kormánnyal a birodalom közös kassájának hitelére, a minőt a többi egész Erdély együttesen bír a királyi táblában. E törvényszékre semmi szüksége se volt Erdélynek; ha pedig a szászok helyhatósági jogokkal akartak élni, annak megalkotásában magoknak kellett volna gondoskodni törvényszékek fizetéséről, a mint ezt a kormány ugyancsak minden tartalék nélkül rászabta a magyar városokra.

Most már a számolás ideje bejött. A reichsrath nem akar mindent fizetni a mit itt alkottak, s elvégre Erdélyre esik vissza a szász főtörvényszék tagjainak is fizetése, és pedig Skene ur felfogása szerint azon nagy közadón felül, a melyet Erdély Plener ur nyilatkozata szerint már sem képes fizetni.

Az erdélyi legislatio minden figyelmét arra fordította, hogyan létesítsen minél nagyobb hivatali fizetéseket; de nem gondolt arra, hogy a birodalom közös pénztárát azok fogják leginkább igénybe venni, kik a tűzhöz legközelebb fűtöznek, és így a nagy költségvetés még kizárólag a szegény Erdély népére eshetik vissza.

Mi nem osztottuk ama politikát, a mely már mind nagyobb mérvben kezdi termeni gyümölcseit. Nem is akarunk annak részletes bonczolásával vesződni; a helyett itt közre adjuk a birodalmi tanácsnak febr. 15-i ülését, ez eleget mond arra, hogyan lehet egyik kézzel visszavenni éppen azt a 400,000 forintot, a mit a másikkal valahogy kifacsartak.

A pénzügyi bizottmány febr. 15-diki ülésében Groisz referált az elkobzott s az állam kezelése alatt levő javakról. A kezelés kerül 364,710 frtba, a jövedelem 525,132 forint. A bizottmány a kormányelőterjesztés e pontja fölötti tárgyalást elhalasztani határozta, miután az idei és mult évi előterjesztések közti különbségek nincsenek kellőleg földerítve.

Ezután Aldulean referált az erdélyi udvari kanczellária szükségletéről. A kormány e végre 3,463,286 frtot kíván, referens 80,000 frt letölését indítványozza. Miután a referens jelentéstételt elolvasta, Brestl szót emelt, hosszabb beszédbe mutogatván annak szükségességét, hogy ne bocsátkozzék a birodalmi tanács az erdélyi kanczellária

számára kívánt összeg egyes pontjainak részletes tárgyalásába. A birodalmi tanács csak az összeget szavazza meg, annak részletes fölölását tárgyalja az erdélyi országgyűlés, s ha a megszávozott összegben fölül tesznek Erdély számára kiadásokat, annak terhet viselje Erdély. Szóló például meg nem foghatja, miért nem viseli az erdélyi országgyűlés költségeit Erdélyország.

Alkanczellár báró Reichenstein, ki ez ülésben az erdélyi udvari kanczelláriát képviselte, viszonzozza, hogy az erdélyi országgyűlés nem csupán tartományi ügyeket végez, hanem végzi azon ügyeket is, melyek a Lajthán innen a szűkebb birodalmi tanácsot illetik. Brestl az alkanczellár megjegyzésének helyességét elismeri, de csak részben, mivel az erdélyi országgyűlés tartományi ügyekkel is foglalkozik. Szóló számítása szerint aránylag mintegy 30,000 frt esnek az erdélyi országgyűlés költségeiből az összes birodalomra. A telekkönyvek, kórházak, árva-házak stb. tartományi ügyek. A közigazgatás és törvénykezés Erdélyben nagyon sokba kerül, s az egyenes adók igen csekélyek. Indítványozza tehát 400,000 frt letölését.

Skene 500,000 frtot kíván letölteni. Az erdélyiek tegyeek már maguk is valamit önmagukért; ha mindig segítyezik őket, elröstitlenek. Grocholski szintén jelentékeny letöléseket kíván. Az országgyűlés költségeit maga viselheti Erdély, ez nem igen nagy áldozat az autonomia drága javáért. Szóló nem akar Erdélynek ártani, de szem előtt akarja tartani a többi országok javát is.

Herbst kérdést intéz az alkanczellárhoz, miért vannak az erdélyi kanczelláriánál csak egy osztályú tanácsosok (kormánytanácsosok), míg a többi ministeriumoknál udvari, ministeri és osztálytanácsosok, tehát különböző fizetési fokozatok vannak? Alkanczellár b. Reichenstein nem hiszi, hogy ennek valami különös oka volna. Ezután Schindler kérdése szokott cynikus modorában, mire való Erdély számára egy főkanczellár és egy alkanczellár és miért huz fizetést oly főkanczellár, ki semmi szolgálatot nem tesz? B. Reichenstein e kérdésre feleli, hogy a főkanczellár csak azért nem tesz jelenleg szolgálatot, mert hosszabb időre szabadságot kapott. Szükséges, hogy az udvari főkanczellár mellett még egy udvari alkanczellár is legyen; az egyiknek az erdélyi országgyűlésben, a másiknak Bécsben kell képviselni az országot. Egyébként a kanczelláriának a hivatalnokok létszámát az 1848 előttihez képest nem szaporították.

Szavazásra kerülten az ügy, Brestl indítványa fogadtatik el (400,000 frt letölése.) Aldulean ennek következtében kijelenti, hogy a ház előtt teendő referálásról lemond.

## Felszólítás és figyelmeztetés.

(A muzeum állat osztálya érdekében.)

Folyó hó 9-én, u. m. a muzeum-egylet idei közgyűlése alkalmából tartott tudományos gyűlésben, felhívám Erdély hirneves vadászait az intézet állattani osztálya gyarapítására.

Igaz, hogy a t. közönség, mely szavaimat figyelmére méltatta, nem volt tulajdonképpen az, a melyet én vártam; de azért felszólalásomat elvesszettnek nem tekintem. Mert hiszen a t. hallgatók nagyobb részét szép reményű tanuló ifjuságunk képezte, és szorosán véve reá néz az intézet, hogy jelenben használja, és majd ha a korosabbak kiülnek, ápolja és gyarapítsa a haza, tudomány és az emberiség érdekében.

Felszólalásomat bevégezve, fötisztelendő Nagy Péter ur legott indítványozta: e felszólalás tárgyát a vele járó utasítással együtt hirlapilag közzétenni, s ez indítvány érdeműs elnök gróf Mikó Imre ő nagyméltósága tetszését is elnyervén, bátor vagyok, a következő sorokat közreadni.

Emlős és madár gyűjteményünk kiegészítésére, a mennyire ez hazánkból telik, s a megszerzés szakismeretét nem igényel, és nagy bajjal vagy költséggel sincsen összekötve, szükségünk van a következőkre:

Emlősök: Borz (meles taxus) him és nyüstény 2. Róka, (canis vulpes) nyüstény 1. Farkas, (canis lupus) him és nyüstény 2. Vadmacska, (felis catus) him 1. Hiúz, (felis lynx) him 1. Gürény, (mustella putorius) him és nyüstény 2. Házi nyest, (mustella foina) h. és n. 2. Nemes, (ardei) nyest, (m. martes) h. és n. 2. Űrge (spermophilus citellus) h. és n. 2. Marmota, (arctomys marmotta) a hátszegi és fogarasi havasokon található, h. és n. 2. Hód, (castor fiber) a nagyobb folyók mellett talán még található, h. és n. 2. Havasi nyúl, (lepus variabilis) Hátszegvidéken, h. és n. 2. Szarvas, (cer-

vus elaphus) legalább 1. Dámvad (cervus dama) b. és n. 2. Zerge, (vadkecske, capella rupicapra) b. és n. 2. Kőszáli-kecske, (steinbock, capra ibex), előjvetele nagyon kétes és végleges kiirtása igen valószínű; meglehet azonban, hogy szarvát havasaink vidékén még találhatók, érdemes volna e félig mesés állatnak legalább reliquiáit az intézetbe elhelyezni.

A medvére és vaddisznóra nézve több oldalról becses és biztos ajándékokkal bírnak.

**Madarak:** Sas-keselyű, (hammergeier, gyapatos barbatas) Hátszeg- és Fogaras vidéki havasokon, narancs sárga hasáról és csőre alól kiálló serte felle fekete szakálláról felismerhető. A bány csak kére kerül.

A közönséges barna és gatyás kánya, (buteo communis et lagopus), a verese, üllő vagy üllő és karvaly (falco tinnunculus, palumbinus et nisus) kivételével minden éjjeli és nappali ragadozó madarak. Gyűjteményünk ezen szakasza nagyon szegény, dacára annak, hogy honunkban gazdagon van képviselve.

Fekete harkály (picus martius) 2. Háromjű harkály, (p. tridactylus), feje teteje sárga, lábán csak három ujj van, havas vidéki fenyvesekben leginkább fordul elő. 3. Keresztesőr, (kreuzschnabel, locia curvirostra) minden színezetben (zöld, vörös és sárga), fenyvesekben. 6. Rózsaszín rigó (Pastor roseus) 4. Havasi csóka, (pyrrhocorax alpinus et fregilus graculus) havasaink; a bány megkezdül. Vadpáva, (tetrao nivalis) b. és n. 2. Nyírfajd, (Birkhuhn, tetrao tetrax) b. és n. 2. Hófajd, (schneeeiche tetrao lagopus) him és n. 2. Tuzok (otis tarda) b. és n. 2. Apró tuzok, (otis tetrax) b. és n. 2. Goizer, (numenius arquatus) 2. Kanalas gém, (platalea leucorodia) 2. Batta, Ibis (ibis falcinellus) 2. Daru, (grus) 2. Nagy és apró kócsag, a bány meg kerül. Hattyu, (cygnus) a bány megkerül. Vad, és leogyel-lud, legalább kettő-kettő.

A tükös, csörgő és pergő rucza és búvár fajból legalább kettő-kettő; úgy szinte minden sirály (larus et sterna).

Az úsvó madarak osztálya is igen gyengén van példázolva gyűjteményünkben, és az is, a mi van, legnagyobb részt nem Erdélyből került. Gyűjteményünknek még egy más, sokkal lényegesebb baja abban áll, hogy az egyes példányokhoz tartozó adataink hibáznak, mely baj orvoslási módját a jövőre nézve alább közlöm.

Tojás és fészkek gyűjteményünknek még nincsen. Erre nézve is jó volna a közreműködés, e mellett azonban igen kíváncsok, a madárnak, melynek fészke vagy tojása beküldetik, legalább a nép száján forgó nevét, valamint a találó helyiséget is közölni az intézettel.

A fenn kitett számok azonban csak a nélkülözhetetlen mutatják, és ha azért többet kapunk bár mely fajból, annál jobb, mert eszére is kell gondolnunk annyival inkább, mintán mindkét rendbeli gyűjteményünk kiterjedése, Európa összes fajaira van tervezve.

És most áttérnek az utasítások: hogyan kell t. i. a küldeményekkel elbánni, hogy jó állapotban érkezhessenek az intézetbe.

Előre bocsátom, hogy az emlős állatokat a mennyire lehet csak fejlett téli szőrben kell beküldeni; és nyári szőrben csak akkor látni, midőn a vetkezésük tökéletesen áttesek. A madarak akkor legalkalmasabbak a mikor tollazatjuk tökéletesen ki van fejlődve, azaz nem véres tokos, minő rendszeren a tavaszi, őszi és téli vadász idényben szokott lenni.

Ha a példány meglüvetett, az első feladat:

azt a vér általi tulságos hemocskolástól megóvni, legjobb tehát mindjárt a sebeket szusszal vagy más alkalmas anyaggal jól bedugni (madaraknál főképpen a száját). A mikor azután a példány egészen kihűlt a vér tehát megaludt, a hasát a közepén fel kell vágni, s a belét kiszelni.

A felvágás a madaraknál terjedjen a mellcsont alsó végétől a végbél nyílásáig, emlősöknél annyira, hogy az ejtett nyíláson akadály nélkül lehessen a beleket kihuzni.

A hasat azután füvel vagy bár mily más puha, itató, növényi anyaggal ki kell tölteni.

Ha már most lehetséges a példányt, a kézrekerítés idejétől számítva, téi időben 6, meleg időben pedig 3 nap alatt alkalmilag vagy postán Kolozsvárra szállítani, akkor a leirt eljárás tökéletesen elégséges a példánynak előleges fenntartására; elkezdő esetben, a has kiömésére használt anyagot erős borszesszel kell megáztatni, s egy esomó borszesszes szuszát a példány szájába dugni. Így elkészítve és, a mint következik, elcsomagolva meleg időben az emlősöket és madarakat 8—10 nap múlva is még igen jól használhatni.

Az elcsomagolás ládába kell hogy történjék, főképpen ha a szállítás posta útján eszközöltetik, ismeretes dolog lévén, hogy a postán a csomagok tekintet nélkül belyeztetnek el, s gyakran történik, hogy egy lágy csomagra nagy teher fektetetik; ha már most a lágy csomag madár vagy emlős talál lenni, romlása bizonyos. A ládába való elcsomagolás az imént említett veszedelmet lehetetlené teszi, és még egy más előnye abban is áll, hogy a borszesz gyors elpárolgását is akadályozza némileg s így a tárgyat minden tekintetben biztosabban megóvjá. Tegyük tehát a láda aljára egy réteg puha szénát, erre pedig a papirosba göngyölt tárgyat, a többi bűzogat pedig töltsük ki oly módon ismét szénával, hogy a tárgyat a fedél egy kissé leszorítsa, és gyűjteményünk bizonyosan gazdagodik vele. Ha a széna helyett szuszát használunk, annál jobb.

A leirt eljárás az emlősöknél a farkas nagyságáig, és valamennyi boni madarainknál elégséges.

Megjegyzem még, hogy a jó konyhasó magában is alkalmas az előleges fenntartásra, a hol tehát a borszesz hiányoznék, ott a kivált példány haslégűt, torkát és száját jól be kell sózni s azután szusszal kitölteni.

Hogy ha azonban valaki szarvast, dámvadot vagy zergét akarna beküldeni, akkor a lenyűzés elkerülhetetlen, mintán a posta ily nagy darabokat nem szállít.

Itt már körülményesebb az eljárás. Mindenek előtt az állatár mértéket kell venni, t. i. hossza az orr végétől a fark végéig, azután az orr végétől a kinyújtott hátulsó láb végéig, és végre a magasságát azon módon, mint a lónál szokás mérni, t. i. az első lábátalpatól a lapoczká eléig. Ez megtörténvén, a nyuzást következőképpen kell eszközölni.

A hasbőr a mellcsonttól kezdve a végbél nyílása felé felhasítatik oly módon, hogy az utóbbi nincsen keresztül metszve. A bőrt erre mindkét oldalról le kell oldani, s mindig a mellcsonttól a hátulsó csombok felé dolgozva, oda kell törekedni, hogy a csombokat esuklójukból ki lehessen oldani, a nélkül, hogy a lábbőrt felhasítsuk; ha a csombok leoldattak, a bőrt a hátról oly módon kell letolni, hogy a test hátulsó része egészen el legyen választva a bőrtől s csak a fark maradjon még hüvelyében. A farkat erre ki kell huzni s az állatot a már kiszabadított testrésznél fogva fejfelé felakasztani, mire a bőrt az előlapoczkáig könnyen le lehet huzni. Az előlapoczkákkal szinte úgy kell elbánni, hogy azok a válsuklókból kioldassanak.

nak. A nyuzást ezután a fülekig folytatjuk, s ezeket a koponya tövében elvágjuk, mire a szemek mutatkoznak; itt óvatosság szükséges, nehogy a külső pillákat megsértsük, s ezért a vágásokat mindig a szemtárcsák felé irányozzuk. A nyuzást erre folytatjuk azon módon, hogy az ajakbőrt a fogak tövében leoldjuk, s végre az orról is lefejtjük a nélkül, hogy külsőjét megsértsük.

Ez megtörténvén hozzáfogunk a csombok kihuzásához, mint a melyek mindaddig bőrükben maradtak. E végre a csombokat egymásután, egyenkint a lábbal lefelé felakasztjuk, s a bőrt legalább a térdig, és ha könnyen megyen még tovább is lefejtjük, mire a húst a lehetőségig leszedjük, ugy azonban, hogy valamennyi lábcsont egyestilve maradjon.

A lábakkal ily módon elkészítvén, a bőrről a zsírt leszedjük, (itt a durva fűrészpör jó szolgálatot teszen; a zsirlepte helyeket t. i. ezzel kell jól behinteni, így azután a zsírt kézzel könnyen leszedhetni), s a bőrt következőképpen besózzuk: 1. rész jó konyhasó, 2. rész timsó finom porrá törtetik és jól összekeverítetik; az így nyert keverékkel a bőr belső oldalát jól behintjük és bedörzsöljük, azután a szőrrel kifelé megfordítva félretesszük. A koponyát az álkapocscsal együtt a nyakról levágván, jól besózzuk, mire a bőrt és koponyát jól elcsomagolva minél előbb rendeltetése helyére szállítjuk.

A szarvasállatoknál, a szarvak miatt annyiban különbözik e, minden más emlősnél alkalmazható eljárás, hogy a nyuzással a koponyáig érven, s a füleket elvágván, a nyuzást a szarvak tövéig folytatjuk, azután kiszabadítjuk az állkapcsot a bőrből s a koponyát a nyaktól elválasztván, a bőrt megfordítjuk s a koponya többi részét előlől, azaz: az orr alatt kezdve ismét a szarvak tövéig lehuzzuk; e szerint tehát a koponya a bőrből marad s csak is a bőr van lefejtve körülte.

Hátra van most még néhány fontos megjegyzés:

1. Nélkülözhetlen szükség, minden beküldendő példányhoz egy czédulát mellékelni, melynek tartalma:

- a) a mértékek (a hol ezek vétettek) bécsi mérték szerint;
- b) a megszerzés napja;
- c) a helység (nem csak a város vagy falu, a melynek határán a példány kézrekerült, hanem az erdő- vagy mezőrészek, moesárnak stb. neve is);
- d) gyakran vagy ritkán szokott-e az állatfaj az illető vidéken előjönni?

Ezek az adatok a lajstrom számára okvetetlen szükségesek.

2. Csomka példányok, elannyira, hogy egész tagok hibáznak róluk; jellemző tollaiktól megfosztott madarak (a leggyakoribb eset) el nem fogadhatók. Ha ellenben a tagok csontjai a lövés által eltörttek, ez nem baj; szükséges azonban, hogy az egymáshoz tartozó részek mind meglegyenek, s az illető tagok ne legyenek a szó teljes értelmében porrá zúzva.

Azt hiszem, hogy felszólalásomban tett ígéreteket beváltottam, értem azt: hogy az utasítás nagybajjal vagy költséggel nincsen összekötve, és reményem, hogy a muzeum szekrényeit megtölti vadászaink hazafias buzgalma, s ez igénytelen sorok következményei nem maradnak: pium desideriumoknak.

Kolozsvárt, február 16-án 1865.

Herman Ottó Károly,

a muzeum ideigl. conservatora.

## Hazai intézetek

**Hivatalos jelentés,** a nő egyet választmányának f. h. 16-án tartott üléséről.

**Előszőr:** A bálók rendezésére kiküldött bizottság elnöke, b. Bánffy Albertné beadja a f. h. 13-án tartott bálóról szóló jelentését, melyszerint a tiszta jövedelem volt 506 forint meg 4 darab cs. egyes arany. Rendes belépti díjon felül fizetett Zsigmond Elek, Fischer Lajos és neje egy-egy aranyot; gr. Teléki Károlyné 4 jegyért egy aranyot.

**Másodszor:** A választmány megbízta választmányi tag, b. Józsi Lajosné, hogy egy szegény fínt egy kereskedésbe, mint tanult elhelyezzen; a szükséges költség e végre a pénztárnál utalványoztatik.

**Harmadszor:** Az egyet alapító tagjává lett Dézsi Sándorné, b. Thoroczkai Klára.

**Negyedszer:** Két folyamodónak batározott időre havonkénti segedelemül 5 forintot, hat folyamodónak egyszer mindenkorra szóló segedelemül 20 forintot utalványozott a választmány.

Kolozsvárt, febr. 17-én 1865.

Kovácsi Antal,

titkár.

**A m.-vásárhelyi gazdasági-egyesület érdekében.** A kiket a m.-vásárhelyi gazdasági-egyesület érdekel, sziveskedjenek egy rövid értekezletre megjelenni. M.-Vásárhelyt a naphoz címzett vendéglőbe, márczius 1-én napján délelőtt 9 órakor.

b. Bánffy János.

## Különfelek.

+ Tausig legközelebbi bangversenyét tegnapelőtt válogatott szép közönség előtt tartá meg. A közönség mind öt, mind nejt hosszas tapsokkal fogadta.

+ Boérné asszony jutalmul legközelebből „Egyik sir, másik nevet” című legújabb francia színmű kerül színre. A pesti lapok annak idejében sok jót és szépet mondtak el e csinos darabról.

+ Szerdahelyi Kálmán legközelebből, mint a pesti lapok írják, csakugyan aláírta a debreczeniekkel a szerződést. Kapcsolatban e bírel megemlítjük, hogy a pesti nemzeti színháznál a személyzet között a következő változások történnek még: Az operától elmennek Huber-Nagy asszony s Hofbauer Zsófia k. a., senki más. A drámatól Kovács Gyula, s mint debreczeni színházigazgató Szerdahelyi Kálmán, — Prielle K. assz. elmenetele még nem bizonyos. Az operához újra szerződtek: a nagy jövőjű Kendelényi Fanni k. a. s Angyalí ur, — magyar születést művészek, kik művészi képességgel szülőföldjük iránti szeretetüket is becsízták. A drámához: Timár, jó nevű vidéki színész és Hirtling Mari k. a., ki minap a kritika és közönség tetszése kíséretében játszott néhány próbaszerepet a nemzeti színpadon.

+ Az „O. D. Post” az adóhátrálékokról egy kimutatást közöl, mely a birodalom anyagi helyzetének megítélésére éppen most, midőn a budget tárgyalatik, alkalmas időben jön. „Hiteles táblázat fekszik előttünk az osztrák alkotmányosság három évről, így szól az „O. D. Post”, egyelőre azonban csak néhány számot akarunk fölhozni, és pedig 1864-ből. Ez évben az adóhátrálékok egészen 26,432,750 frtot tesznek, azaz 19 perzentjét az összes adónak. E hátrálékok az egyes koronaországokra ily módon oszlanak föl: Alsó-Austria 2,274,107 frt, azaz tizenkét perzentje az összes adókötelezettségnek; Felső-Austria 53,202 frt, azaz

jelenté, hogy már előbb Tökölihez ígérkezett, s így oda kell hogy menjen.

Péro valóban a várba érkezte után azonnal felkereste volt Tökölit, kivel egyeztet meg, hogy a parancsnoksága alatt levő gyalog és lovas századokkal tartsa magát készen a következő éjre, mert ő kívülül várattalán támadást fog intézni saját csapataival, s ekkor Tököli rohanja meg a kapukat, nyissa fel s együtt fegyverezzek le az őrség többi részét.

A parancsnok ámbár kezében tartá Pérot, de úgy gondolkodott, hogy jó lesz egy csapással a többi lázadókat is kézrekeríteni, kik azon a nap bizonyosan mind Tökölinél lesznek egybegyűlve. Barátságosan fogadta tehát a látogatást, s szó nélkül engedte távozni magát, csupán a kapukat zárta el minden zaj nélkül.

A tréfa merész volt a parancsnok részéről. Kimeré engedni kezei közül azt az embert, ki holnap talán már őt akasztatná fel, ki azon éjjel el akarja a felelősségére bízott várat foglalni, ki elég ravasz, elég bátor őt magát meglátogatni, hogy gyanu nélkül hajthassa végre tervét.

Minden perez drágábbá tette a Péro fejét. Ha elszalasztja, minden elveszett, ha még egyszer kezébe foghatja, ugy amazé veszett el menthetlenül.

Nem lehetett bizni senkiben, im a saját katonái, maga Tököli is a lázadókhöz tartóznak titkon.

És Péro nyugodtan tért vissza Tökölihez, nem sejtve, hogy ez lesz az utolsó szabad óra, nem gondolva, hogy a lemenő napot börtönéből fogja nézni már, börtönéből, melynek csak egy kijárása lesz számára, s ez a vérpadhoz vezetési társával együtt. (Folytatjuk.)

## TARCA.

### AZ 1735-KI ZENDÜLÉS TÖRTÉNETE.

Korrajz.

Irta

K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

A tagadó válasza a zendülők elhatároztaik ostrommal felelni. Másnap egész erélyvel kezdtek hozzá, a falakat több oldalról kezdték megmászni, azonban a bentszorultaknak s ezek között különösen a megyei hajduságnak sikerült a támadókat viasszaszorítani. Delfél megszűnt az ostrom, a csekély számú halottak eltakarításához fogtak. <sup>29)</sup>

Éjfélt után másodszor próbálták szerencsét, de az sem vezette a felkelőket eredményre. Viradt után ismét követet akartak beküldeni, Kloss azonban nem adott helyet e kérésnek, sőt a kaputól a viasszátérő követet egy hajdu lövévé, talán éppen a Kloss parancsára.

Sebestyén végre meggyőződve, hogy a várbeliek a kétszeri sikertelen ostrom után szóba sem állanak vele, egy általános rohamat parancsolt embereinek, azonban mindjárt elején ő maga is megsebesülvén karján, a rohamat nem csak visszaver-

<sup>29)</sup> Kézirat gyűjteményemben egy töredék napló másolatot bírok, mely a többiek között így: „A 1. .... között sok esett sebbe, sok ott is maradt az árokba. Egy tarackost elnyomtak a hajdúk. Tülfint oda vesze a jó Keeskes ur, leránták a Turák. Sebbe esett a júnior is más hajdukkal, kinek fejét, kinek vállát, kinek pedig kezét vagdalták meg. Az urt nagy solemnitással temeték el.”

<sup>30)</sup> Ugyanott.

<sup>31)</sup> L. Balla krónikáját 109.

két perzent; Salzburg csak 3571 frt, azaz  $\frac{1}{2}$  perzent; Stájerország 244,232 frt, azaz hét perzent; Karinthia 41,475 frt, azaz négy perzent; Krain 154,000 frt, azaz tíz perzent; Csehország 433,164 frt, azaz két perzent; Morvaország 189,145 frt, azaz  $2\frac{1}{2}$  perzent; Szilézia 18,688 frt, azaz egy perzent; keleti Galícia 1,291,405 frt, azaz husz perzent; nyugati Galícia 306,471 frt, azaz tizenegy perzent; Bukovina 207,283 frt, azaz huszonnégy perzent; Tirol 71,349 frt, azaz öt perzent; ten-gertpart 668,177 frt, azaz huszonhét perzent; Dalmatia 145,000 frt, azaz huszonkét perzent; Lombard-Venecze, 1,008,343 frt, azaz kilenc perzent; Magyarország 10,321,822 frt, azaz harminczkét perzent; az áldott bánt 5,622,697 frt, azaz ötvenöt perzent (!); Horvátország 1,749,425 frt, azaz negyvenhét perzent; Erdély 1,619,132 frt, azaz harminczhárom perzent. „A birodalom keleti tartományai, — folytatja az „O. D. Post“ — melyek megvannak áldva a természet termékeivel, oly év után, mely bő aratást hozott, adójuknak mintegy negyven perzentjével adósak, míg a nyugati tartományok, melyeknek iparágai sokféleképp megbénítván mégis iparkodnak adóikat lefizetni.” (Nem tudjuk, hogy e megjegyzés vád akar-e lenni a birodalom keleti fele ellen? ez esetben megjegyzendő, hogy a „bő aratást hozó évet” egy rendkívül inséges év előzte meg, melynek nyomorát még most is érzi Magyarország; és e bő évben semmi árak. Hanem mindenesetre roppant tanulság fekszik abban, hogy a legszigorúbb katonai behajtás dacára, a kivetett adónak 40%-ját lehetetlen behajtani! Lehet-e még ez irányban soká és messze menni?)

Hogy az elszegényedés és adófizetési tehetetlenség Austriában folyvást növekszik, azt számokkal bizonyítja be az „O. D. Post.” 1862-ben az összes adóhátralék 14,576,841 frtot tett, azaz, az összes adónak tizenkét perzentjét; 1863-ban 20,470,676 frtra ment s 1864-ben végre 26,432,750 forintra, azaz tizenkilenc perzentre. Meg kell val-lani, hogy ez szomorú haladás.

+ Az Almásy-perről írja az „Ostd. P.”, hogy „a földi igazságnak itélni kellett ugyan, tekintet nélkül azon sebekre, melyeket a baráti szívekbe vág, tekintet nélkül a politikai viszonyokra, melyeknek örömdetes kifejlését ez eset elő nem mozdítja”, hanem mindamellett el nem hallgathatja, mily végtelen fájdalommal hatott a Magyarországi kiengesztelés minden barátjára, hogy éppen e perczen kellett az ítélethozásnak, melyet a „Wiener Zeitung” is szomorú kénytelenségnek nevez, meg-történni. „A kilencz elítelt közül — folytatja az „Ostd. Post” — kettő saját vallomása alapján is-mertett bűnösnek; a többi hétből (ezek közt van Almásy is) a bűnrészesség bizonyítéka „a körülmények összehangzásából” merített. E bizonyíték ugyan teljesen törvényes, hanem a bűnösség be-bizonyításának módjai közt ez az utolsó helyet foglalja el, nem csak azért, mert legkevésbé biztos, hanem azért is, mivel legnehezebb. Semmi bizonyítéki mód nem követel a bíraktól annyi éleslátást, alapos s elfogulatlan ítélő tehetséget és jogtudományi tapaszta-lást. E nehézségeket bizonyára ismerték azon ka-tonai törvényszékek is, melyek az Almásy s társai elleni ítéletet hozták, s ha mégis e komplikált bi-zonyítéki mód dacára, a büntetés kiszabásánál a törvényes minimumon tulmentek: ugy a bűnösség-nek kétségkívül ez uton is megcáfolhatlanul su-lyosbíttatni kellene behíjonyulni. Éppen azért re-méli az Ostd. Post, hogy a „Wiener Ztg.” lakoni-kus közlése nem lesz az utolsó ez ügyben. Ugy hiszi, hogy a közvélemény iránti tekintet nemcsak Magyarországra, hanem egész Európára nézve meg-kívánja, hogy a bűnösség körülményes indokolás által az egész világ előtt bebizonyíttassék, hogy így minden elfogulatlan ítélő azon meggyőződésre jusszon, hogy valóban oly kísérletről volt szó, melyet már, mint szándékot is szigorúan büntetni, minden államra nézve az önvédelem kötelessége.

+ Egy vagyonos magyar ifjú ment e napok-ban Amerikába, olvassuk a „F. L.”-ban, oly cél-ból, hogy ott az unio hadseregében harcoljon. Előbb azonban végrendeletet tett, s arra az esetre, ha elesnek, vagyona nagy részét az akadémiára s a magyar írói segélyegyletre hagyta.

+ A debreczeni új színház, melynek gépe-zeteit a híres Mühlendorfer készíti, f. é. oct. 1-jén okvetlenül meg akarják nyitni. Ugy tartják, hogy ez az országnak legjobb színháza lesz s létesítése körül legnagyobb elismerést és köszönetet Debre-czen buzgó polgármestere Szöllösi János ur ér-demel, ki mindent elkövetett, hogy Debreczenben a színművészetnek oly állandó csarnok létesüljön, mely mindig hirdetni fogja a debreczeniek műsze-retétét. Neki köszöneti azt is, hogy a színház jö-vendőbeli igazgatója Debreczentől oly segélyzést kap, mely lehetővé teszi a magyar drámai szín-szet jelentékeny emelését. Hogy ki lesz az igazga-tó, e héten válik meg. Egy debreczeni író (Illyési György) és egy pesti színész (Szerdahelyi) folya-motak érte. Ha ez utóbbi nyerné meg a színhá-zat, a nemzeti színháznak egyik kitűnő nőtagja is elválnék Pesttől.

+ A lengyel fölkelés évfordulati napja Len-gyelországban zajtalanul és tüntetések nélkül folyt le: ellenben az emigráció mindenütt meglünnepelte imákkal, ájtatos és világi gyűlekezetekkel, hazafias beszédekkel stb.

+ A francia császárné e napokban az olasz operában „Linda” előadásán jelen levén, hosz-szasan nézegetett egy a szomszédos páholyban ülő keleti arcjellegű nőre, kinek pompás, millió sugár-ban ragyogó fülbevalói közfigyelmet ébresztettek. Midőn felvonások közt e nő férje eltávozott, egy idegen ur lépett a páholyba, s a császárné nevé-ben a fülbevaló egyikét megtekintéstül kérte. A meg-lepett urbólgy a legnagyobb készséggel enged-el-meskedett, s midőn férje visszatért: sietett őt ez intermezzoról értesíteni. A kevésbé hiszékeny férj-rögtön utána látott e hír mibenlétének s csakhamar kislítt, hogy a kérdéses ur illyes tolvaj volt. Más-nap a reggeli órákban a férj a rendőrségre ment ez ügyben intézkedni; ez alatt egy rendőr jelent meg ne-jénél a fogadóban s hivatalosan kérte a ku-tatások megindítására végett a másik függőt. A jámbor nő ezt is odaadta, s csak mire férje haza-jött, tilt ki, hogy a rendőr s a tegnapi gentle-man egy és ugyanazon kitanult kópé volt. Illyen hírekkel mulattatják a lapok olvasóikat, mikor a vasutak kimaradnak.

+ A Demme-Trümpy-féle tragikus catastrofát Nerviből érkező hírek megerősítik. Vegytani vizs-gálatokból kitűnt, hogy a szerelmes pár ugyanazon méreggel ölte meg magát, melylyel R. Flóra atyja, csak hogy a strichninhez még más anyagot is ve-gyítettek, de melynek mivoltát az eddigi kísérletek-ből nem bírták meghatározni. A berni angol követ zintén most kézbesíté a szövetségtanácsnak azon adatokat, melyek dr. Demméné egy a „berni udvarhoz” címzett fogadóban szállásoló angol hölgynél elküvetett gyémánttráblására vonatkoznak, s melyek e tény kétségbevonhatlanul bizonyítják.

+ A császártöltési elmebáborodott forradal-már Weszenhofer István, ki a budai irtalmakos tébolydájába szállították, onnét m. hó 20-kán meg-szökött s már 26 kán Császártöltésen megjelenvén, mint a „S—ny” írja, legott forradalmi irányu kör-levelet bocsátott a szomszéd községekbe, s azok előljáróinak a leveleit hordó mesterlegények s pa-rasztok által megízené, hogy az általa vezetendő hadsereg részerei illetőségüket f. hó 28-ig okvetlen kiállítsák. Ily tényekkel szemközt nem lehet ké-t-séges, hogy a szegény tébolyodottságában javulás nem történt, azért ismét biztos elhelyezéséről kel-lelt gondoskodni.

— Hála nyilváníttás. Alóírott kedves kö-telességemnek ismerem a szenvedő emberiség ne-vében halálköszönetet nyilvánítni, a kolozsvári jó-tékony nő-egylet iránt, mely jótékonyát a keze-lésem alatti kórházból kiszabadult szegényekre is kiterjeszté, s a megosonkítottaknak istápot nyújtott, melyben éltők legelső szükségére lön kielégítve A nemesszivi nő-egylet távol minden nemzeti-ségi vagy hitfelekezeti előítélletől, egyenest az emberi jóté-kony-ság erényét gyakorolva adományozott Papp Dumitru-né részére egy famankóra 4 forintot, Hajdu János részére egy falábra 9 forintot, Dávid Theo-dosia, Tag György és Papp Ignác részére ugyan-annyi falábra, annyiszor kilencz forintot.

Kolozsvár, február 18. 1865.

Nagel Emil.

## Politikai hírek.

**Austria.** Bécs, feb. 15. Hir szerint a ber-lini követ jelentése már megérkezett arra utalván, hogy a porosz kormány közelebb már képes leend ide megküldeni „egyelőre” szóló követeléseit az eshetőleg önálló Schleswig-Holsteint illetőleg; egy-szermind kiválólag constátálja azon benyomást, miszerint úgy tetszik, mintha Berlinben jelenleg sokkal inkább törekednének mint eddig a hercege-ség bekebelezésére, és csak a felett látszanak még ingadozni, hogy egész vagy fél souverainitási át-meneti kormányzattal volna-e tanácsosabb ezen célt elérni. A berlini irányadó körökben egyébiránt a hangulat egy lipseai lap levelezője szerint annál hajlandóbb a bátor lépésre, minthogy napról napra jobban érzik szükségét annak, hogy a közérdekel-t-ség a belviszonyoktól a külügyek felé fordíttassék. És végre azt is beszélik, hogy a középállamok nem akarják magukat még tovább ámbátásoknak oda en-gedni Poroszország elhatározásait illetőleg s elér-ke-zettnek vélik az idejét, hogy Frankfurtban minden további balasztás nélkül följepjenek. Ezen hírekben Poroszország törekvései jól vannak kiemelve, s a középállamokra nézve már több ízben ki volt mondva, hogy azok még korántsem tekintik játéku-kat elvesztettnek. Megjegyzésre méltó, hogy a „Dr. Journ.” maga is kénytelen bevallani, hogy Szász-ország alkudozott a schleswig-holsteini kérdést ille-tőleg Franciaországgal, habár kiemeli, hogy a Rajna-szövetségről nem volt szó. Ezen föntartása szerint a „Dr. Journal”-nak azt is könnyű megér-teni, hogy mit kell Napoleon császár föntartásáról hinni a schleswig-holsteini kérdést illetőleg.

**Angolország.** A „Times” külön vezérezik-et ír az amerikai háborúról, melyben kimondja, hogy azon esetben sem ismerné el Angolország a déli szövetséget, ha az megszüntetné a rabszolgá-ságot, mivel Angolország magatartása a rabszolgá-ság elvi kérdésével nincsen összefüggésben. Olasz-orzágnak egy év jártával tekintélyes hajóhada lesz a Közép tengeren. A jelen év végeig lesz tinnennyi páncélos fregatteja. Ezen hajók közül hatot Ame-rikában, kettőt Franciaországban építettek, négy Olaszországban van munkában, egy itt s már nem-

sokára készek is lesznek, egy pedig meg van ren-delve. Az utóbbik, mint neve „Affondatore” is mu-tatja, páncélos vizikos lesz, s kitűnő előnyökkel fog birni.

**Franciaország.** Páris, febr. 12. Napo-leon herceg táncestélyéről beszél ma egész Páris. Jeromos herceg halála óta nem volt a Palais ro-yalban semmiféle vigadalmi ünnepély: a mostanira utalványozott költségből elég bőven telhetett fényes ünnepélyre, s az valóban fényes is volt. A palota 22 terme dúsan fel vala díszítve virágokkal s mű-kincsekkel, melyeket a herceg lassankint szerzett össze. Az étkezéssről s tánczestélyéről lehet legjob-ban volt gondoskodva. Strausz volt ott zenekarával, s általános esodáltak abbéli ügyességét, hogy az operában is, hol szintén az ő zenekara játszott, az alárczos bálban ugyanazon éjjel, itt is képes volt zenekarait igazgatni. A termek esti 9 órakor nyit-tattak meg, Napoleon hg és neje Clotilde hgnő a harmadik teremben fogadták vendégeiket. A her-ceg egészen polgáriasan lépett fel; polgáriasan volt öltözve, kezét nyújtott minden belépő ismerő-sének, s a kiket nem ismert, azokat is oly nyájas szívséggel köszönté, hogy minden szívet megébő-dítá. Nehány perczel 10 óra után megérkezett a császári pár. Egyáltalában az egész ünnepély im-perialistico-democrata jellegű volt, s ugylátszék, mintha minden oda lett volna irányozva, hogy az ünnepély 1789-diki színezetet nyerjen. A vendégek között jelen voltak: Guéront (Opin. nationale), Gi-rardin (La Presse), Havin (Siécle) egész szerkesz-tőségi főszemélyzetekkel; továbbá Dumas Sándor s más császári demokráták. A kis és nagy „Moniteur”, a „Constitutionnel”, a „Pays” és „France” is erő-sen képviselve voltak. Az angol hírlapirodalmi egyének közül jelen voltak: Cramford (D. news.) ne-jével az ismert nevű szintén író Thonstone Emiliával együtt, és Whitehurst (Daily Telegraph.) A német sajtót Kalisch és Simon képviselték. A diplomaták mellett ott voltak a lengyel és magyar menekültek képviselői is; ez utóbbiak között Türr és sok olasz menekült, kik Napoleon hget mint pártfogójukat bálványozzák. Sok amerikai is volt, az északi felekezettől, ellenben a déliek közül senki.

A „Herald”-nak egyszerre felnyiták a szemei, s a ki még nem rég azt vitatta, hogy Napoleon császár vagy soha sem vonja ki csapatait Rómából, vagy csak Victor Emanuele és népére nézve le-alázó feltételek mellett: egyszerre azt jövendőli, hogy III. Napoleon soha se fogja Rómának meg-bocsátani az ellene Chigi által elkövetett sérelmet, és pontosan meg fogja tartani a Victor Emanuelel kötött szerződést. Továbbá azt is véli még a „He-rald”, hogy Austriában aligha nem fog a conce-datum felbontatni az encyclica folytán.

Páris, febr. 16. Antonelli Sartigesnek azt felelte, hogy desavouálni fogja a nunciust. A pápa sajátkezűleg írt levelet Dupanloup-hoz, melyben helyesli az encyclicának általa történt magyarázását, Antonelli kinyilatkoztatta, hogy az encyclicának minden magyarázásától eláll, miután azt az orleansi érsek röpirata fölöslegessé teszi. — Az amerikai unio és déli szövetség között egyelőre sikeretlenek maradtak a békealkudozások, mivel Lincoln az el-válásról hallani sem akar; azonban ismét újra meg fognak indíttatni.

Ha a „France” nem tuloz, Thiers ur három kész beszédet hordoz zsebében; először a belpoliti-káról a „tizenhármak” pöréről; másodszor a pénz-ügyről, végre a külügyi budget tárgyalásakor a szeptemberi conventioról. Hogy roszalni valamit könnyebb mint jobban elintézni, ezt Thiers már minster korában bebizonyította, a midőn Európát egy ízben majdnem megjesztette, s végre mégis csak az orleanistákat szolgáltá, kik Franciaor-szágot a februári forradalomra juttatták. Ő is igen értett a budgetben a „tétélek ügyes összerakásához” az olasz kérdésben pedig Metternich herceggel tartott.

**Olaszország.** Turin, febr. 10. Az itteni helyhatóság következő, tömeges aláírásokkal ellátott felíratot intézett a királyhoz: „Felség! Olaszország, s a monarchia ügyéhez hiven, köteleztetteknek érez-zük magunkat, Felséged lábainál élénk és őszinte sajnálatunkat kifejezni. Elutazott Felséged ezen városból, melyben született, s mely vallásos rész-vétellel kísérte Felséged életének sorsát; elutazott megsértett szívvél. Felség! megvetettük és megvet-jük azon méltatlan bánásmódot, mely őt megszo-morította, s állíthatjuk, hogy a polgárok nagy többsége soha sem vett részt, ama kevesek gyi-löködésében és meggondolatlanságában, kik köte-lesség feledten azt hívák: nagyot tesznek, ha az éj sötétében Felséged megbántóihoz csatlakoznak. Mint turiniak, s különösen mint olaszok, tudjuk, hogy nagy dolgokat nagy áldozatok nélkül véghez vinni nem lehet, s hogy sokszor az ártatlanokat éri az elkertülhetlen fájdalom. Ez áldozatokból és fájdalomból Felségednek is elég jutott. Felséged szívének is véreznie kelle, azon gondolatnál, hogy elhagyja a várost, mely Felségedet, mint gentleman királyt annyiszor üdvözölte; ily, mely emlékek egyszerre el nem törölhetők, és Felséged és mi, becsületbeli dolognak tartjuk, hogy azokat el nem feledtük. Am feledje Felséged, a nagylelkű szívek-nek saját magasztossággal, az utóó fájdalommal em-léket. Ez okon oly soknak szabad akarataiból, kik Felségedet soha meg nem bántották, bocsánatért

járnunk Felségedhez, az elváltak száma. Fő-városunk nem érdemli, hogy felszereltessek azon kevesekkel, kik jó nevüket beszerezve, hagyomá-nyaiktól eltértek. Noha politikai szükség kényszeríti Felségedet, hogy máshol állítsa fel székhelyét, szíve és részvéte bizonytal megmarad azon elha-gyottaknak, kik mindig legbivebb fiai voltak. Meg-vagyunk győződve, hogy Felséged nem sokára visz-szatérend, megtekintendő az országot, melyet any-nyira szeretett, akkor el lesznek oszolva a komor fellegek és Felséged újra hallani fogja, ujongó népe mint látja és szereti Felségedben bátor kirá-lyát és hű védelmezőjét.”

Turin, febr. 16. Paduából február 14-ről jelentik: Egy toscanai tanár ellen történt tüntetések következtében a velencei kormányzó Toggenburg ide érkezett; 80 tanuló befogatott, s 200 kintassita-tott szüléshelyére.

**Németország.** München, február 16. A „Baier. Ztg.” merőben alaptalannak mondja a ke-resztes lap azon állítását, mintha Pfordten kikérte volna magának, hogy őt ne tegyék egy sorba Beust báróval, politikai és kereskedelmi törekvések tekintetében. Sőt éppen most létezik — mond a „B. Ztg.” — a bajói száz kormányok között a legtürelmesebb nézet, meggyőződés- és törekvés-beli egység, a melyből annak idejében a közösen működés is ki fog fejlődni. A Beust és Pfordten közötti évek hosszú sora óta létező barátság ha-batósan elősegél és megszilárdítá azt. Azt erősíti továbbá ama czikk, miszerint Beust nagy érdemeit senki sem ismeri el teljesebb mértékben s őszin-tében, mint éppen Pfordten; azonban könnyen megfogható, hogy Bajor- és Szászország bizonyos viszonylatai nem mindenütt tetszhetnek, hanem az azok megzavarását célzó jelen kísérlet sokkal eset-lenebb mintsem célt érhesen.

**Törökország.** Oly vizsgálkodás támadt Tü-rökország és Persia között, mely aligha nagyon ko-molyra nem fordul. Az „Indep.”-nak ezt írják felőle Konstantinápolyból: A két ország közötti kereske-delmi forgalom minden időben jóformán családias-nak vala mondható. Sok Törökországban megtele-pedett persa élveze az indenigenatus minden jogát az államkiszár nagy kárára, s világos ellentétben az európai hatalmakkal kötött szerződésekkel. Most, midőn ezen szerződéseket meg kellend újítani, a porta használni akarván az alkalmat, Persiát is be-foglalni óhajtja. De a teherani kormány arról sem-mit sem akar tudni, s ellene szegül az újításnak, mire Konstantinápolyból azt az ultimatumot küld-ték, miszerint vagy fogadja el a szerződést, vagy legyen rá készen, hogy a török követ Teheránból visszahívatik, s a persa alattvalók mind kintassita-tanak Törökországból. Az „Ind.”-nak ez alkalommal eszébe jut, hogy még valahányszor Törökország és Persia összehaborodtak, a vizsgálkodásból mindig Oroszország buzott hasznát, és a legutóbbik per-zsa-török háborút nyomban követte a török-orosz há-boru, mely egyelőre a drinápolyi békével fejezte-tett be, de tulajdonképpen csak előjátéka volt a krimi háborúnak.

**Ujabb Bécs,** febr. 17. A pénzügyi bizottmányban Pratobera s Kaiserfeld indít-ványozták, hogy az egyes koronaországok s az államigazgatás közti viszályok elintézés-re egy külön állami törvényszék állíttassék fel. Ezen indítvány elfogadtatott.

— Hamburg, febr. 17. Kopenhágai tudósítások szerint a francia trónbeszédet a kopenhágai lapok szívesen üdvözölték azon oknál fogva, hogy hangnyomatolta a nemze-tiségi elvet Észak-Schleswiget illetőleg, s kimondák abbéli várakozásukat, hogy Dán-ország visszanyeri Schleswig északi részét.

A svéd király szerdán 8 napra Chris-tianiába volt utazandó. Ezen utazást kapcsola-tba hozták azon tervvel, melynek értelmé-ben Norvégia több tengerparti pontja meg fogna erősíttetni.

— Sz. Pétervár, febr. 17. A czár külföldre utazásához tételnek előkészületek. — A trónörökös nlg visszautaztában Párisban látogatást fog tenni, s Varsón keresztül veszi útját.

— Páris, febr. 17. Általánoson feltü-nik, hogy a trónbeszédben Amerika s az al-kotmány kifejlődése nincs érintve. A „Moni-teur” által közölt jegyzék különbözik attól, melyet Chigi Drouinnal megállapított, s mely a császár elé terjesztetett. Híre terjedt, hogy a pápa visszahívatja Chigit, azért, hogy a császárnál mentegesse magát. Egy madridi magán sürgöny szerint a Narvaez-ministerium beadta lemondását.

— Páris, febr. 18. A külviszonyokra vonatkozó exposé (a sárgakönyvben?) saj-nálja, hogy a német nagyhatalmak a nem-zetiségek elvét nem vették kellő figyelembe, s azt mondja, hogy a hűségek helyzete épp oly természetlen mint bizonytalan, s hogy a jövőre nehezkedő sajnálatos bizonytalanság nagy kárukra van a hűségeknek, mind anyagi mind erkölcsi tekintetben.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

